

**Komunitný plán sociálnych služieb
v meste Spišská Nová Ves
na roky 2009 - 2013**

Spišská Nová Ves, september 2009

Obsah	2
1. Úvod	
1.1 Charakteristika sociálnych služieb a sociálnej pomoci	3
1.2 Komunitné plánovanie sociálnych služieb	4
1.3 Legislatívne vymedzenia sociálnych služieb	5
1.4. Zámer vypracovania komunitného plánu sociálnych služieb v meste Spišská Nová Ves	7
2. Vonkajšie rámce a východiská pre spracovanie koncepcie rozvoja sociálnych služieb	8
2.1. Rámce a východiská z úrovne EÚ	8
2.2 Rámce a východiská z úrovne národnej	9
2.3 Rámce a východiská z úrovne regionálnej	11
3. Analýza stavu sociálnych služieb a sociálnej pomoci na území mesta Sp. Nová Ves	12
3.1 Závěry z Profilu mesta Sp. Nová Ves v oblasti sociálnych služieb a sociálnej pomoci	12
3.2 Navrhované kapacity pre sociálne služby	14
3.3 Potreba kapacít a súčasný stav sociálnych služieb v meste	16
3.4 Financovanie sociálnej pomoci a sociálnych služieb	21
4. Plán rozvoja sociálnych služieb a sociálnej pomoci v meste	23
4.1 Analýza problémov a príležitostí v sociálnej oblasti	23
4.1.1. SWOT analýza	23
4.1.2 Identifikácia hlavných problémov a priorít	24
4.2 Ciele a aktivity rozvoja sociálnych služieb a sociálnej pomoci v meste	25
4.3.Súlad Komunitného plánu mesta s národnými prioritami rozvoja sociálnych služieb	27
5. Záver	28

Prílohy:

Príloha č.1 - Zoznam sociálnych služieb v okrese Spišská Nová Ves

Príloha č. 2 - Akčný plán na roky 2009 - 2013

1.Úvod

1.1 Charakteristika sociálnych služieb

Sociálna služba je odborná činnosť, obslužná činnosť alebo ďalšia činnosť alebo súbor týchto činností, ktoré sú zamerané na:

- a) prevenciu vzniku nepriaznivej sociálnej situácie, riešenie nepriaznivej sociálnej situácie alebo zmiernenie nepriaznivej sociálnej situácie fyzickej osoby, rodiny alebo komunity,
- b) zachovanie, obnovu alebo rozvoj schopnosti fyzickej osoby viesť samostatný život a na podporu jej začlenenia do spoločnosti,
- c) zabezpečenie nevyhnutných podmienok na uspokojovanie základných životných potrieb fyzickej osoby,
- d) riešenie krízovej sociálnej situácie fyzickej osoby a rodiny,
- e) prevenciu sociálneho vylúčenia fyzickej osoby a rodiny.

Sociálna služba sa vykonáva najmä prostredníctvom sociálnej práce, postupmi zodpovedajúcimi poznatkom spoločenských vied a poznatkom o stave a vývoji poskytovania sociálnych služieb.

Sociálne služby v zásade rozdeľujeme podľa cieľových skupín a podľa miesta pôsobenia a druhu poskytovaných služieb.

Cieľové skupiny:

- Deti a mládež
- Osoby so zdravotným postihnutím
- Seniori
- Občania v ťažkých životných situáciách vyžadujúcich azylové ubytovanie a osoby sociálne neprispôsobivé

Druhy poskytovaných sociálnych služieb:

Nový Zákon č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách rozlišuje nasledujúce druhy sociálnych služieb:

a) sociálne služby na zabezpečenie nevyhnutných podmienok na uspokojovanie základných životných potrieb v zariadeniach, ktorými sú:

1. nocľaháreň,
2. útulok,
3. domov na pol ceste,
4. nízkoprahové denné centrum,
5. zariadenie núdzového bývania,

b) sociálne služby na podporu rodiny s deťmi, ktorými sú

1. pomoc pri osobnej starostlivosti o dieťa a podpora zosúladovania rodinného života a pracovného života,
2. poskytovanie sociálnej služby v zariadení dočasnej starostlivosti o deti,
3. poskytovanie sociálnej služby v nízkoprahovom dennom centre pre deti a rodinu,

c) sociálne služby na riešenie nepriaznivej sociálnej situácie z dôvodu ťažkého zdravotného postihnutia, nepriaznivého zdravotného stavu alebo z dôvodu dovŕšenia dôchodkového veku, ktorými sú:

1. poskytovanie sociálnej služby v zariadení pre fyzické osoby, ktoré sú odkázané na pomoc inej fyzickej osoby a pre fyzické osoby, ktoré dovŕšili dôchodkový vek,
2. opatrovateľská služba,
3. prepravná služba,
4. sprievodcovská služba a predčítateľská služba,
5. tlmočnická služba,
6. sprostredkovanie tlmočnickej služby,
7. sprostredkovanie osobnej asistencie,
8. požičiavanie pomôcok,

d) sociálne služby s použitím telekomunikačných technológií, ktorými sú:

1. monitorovanie a signalizácia potreby pomoci,
2. krízová pomoc poskytovaná prostredníctvom telekomunikačných technológií,

c) podporné služby, ktorými sú:

1. odľahčovacia služba,
2. pomoc pri zabezpečení opatrovníckych práv a povinností,
3. poskytovanie sociálnej služby v dennom centre,
4. poskytovanie sociálnej služby v integračnom centre,
5. poskytovanie sociálnej služby v jedálni,
6. poskytovanie sociálnej služby v práčovni,
7. poskytovanie sociálnej služby v stredisku osobnej hygieny.

Uvedené sociálne služby je možné poskytovať ambulantnou, terénnou a pobytovou formou a to na určitý aj neurčitý čas.

1.2 Komunitné plánovanie sociálnych služieb

Komunita, slovensky spoločenstvo, sa môže definovať ako prostredie alebo skupina ľudí, ktorí sú bez ohľadu na rozdielnosti schopní oceňovať rozdielnosti, čo im umožňuje účinne a otvorene komunikovať a spolupracovať na dosiahnutí spoločných cieľov. Výraz komunita pochádza z latinského slovného základu spoločného s *communicare*, komunikácia - komunikovať. Komunita je v najširšom zmysle slova sieť osobných vzťahov, skupín, sietí, tradícií a vzorov správania, ktoré existujú medzi tými, ktorí zdieľajú spoločné fyzické susedstvá, socio-ekonomické podmienky alebo spoločné chápanie a záujmy.

Plánovanie je zostavovanie, tvorba plánu. Je to rozhodovací proces voľby cieľov a prostriedkov ich dosiahnutia.

Komunitné plánovanie sociálnych služieb je:

- jednou zo základných metód riadenia rozvojových procesov,
- metóda, pomocou ktorej môžeme plánovať sociálne služby tak, aby zodpovedali miestnym špecifikám a potrebám jednotlivých občanov;
- otvorený proces zisťovania potrieb a zdrojov a hľadanie najlepších riešení v oblasti sociálnych služieb.

Cieľom komunitného plánu sociálnych služieb je:

- posilňovať sociálnu súdržnosť všetkých obyvateľov mesta Spišská Nová Ves
- poznať plány a predstavy samotných poskytovateľov sociálnych služieb
- rozšírenie a skvalitnenie poskytovaných sociálnych služieb
- predísť sociálnemu vylúčeniu a sociálnej izolácii ohrozených jednotlivcov a skupín
- poznať požiadavky a potreby príjemcov – obyvateľov mesta Spišská Nová Ves

Komunitné plánovanie sa stáva čoraz rozšírenejším a používanejším termínom v oblasti sociálnych vecí. Pod jeho pojmom nevnímate len plán, dokument, písomnú prácu, ktorá je výsledkom nejakého procesu, ale jeho najdôležitejším aspektom je práve proces samotný. Predpokladom pre poskytovanie čo najkvalitnejších služieb, ako aj orientácie na poskytovanie dostatku sociálnych služieb pre komunity s cieľom priblížiť sociálnu službu k občanovi čo najbližšie, je nevyhnutné realizovať proces plánovania s tými, ktorých sa sociálna služba priamo týka. Prax nám ukázala, že očakávania, predstavy a ciele sú u poskytovateľa sociálnych služieb iné ako sú predstavy samotného užívateľa.

1.3 Legislatívne vymedzenia sociálnych služieb

V súčasnosti zabezpečovanie sociálnych služieb, sociálnoprávnej ochrany a sociálnej kurately náleží do legislatívne vymedzených právomocí viacerých subjektov a delia sa medzi štátnu správu, samosprávu, ich organizácie a neziskové, mimovládne organizácie.

Legislatívny rámec pre miestnu a regionálnu samosprávu tvorí viacero zákonov počínajúc Ústavou Slovenskej republiky, ďalej zákon č. 302/2001 Z. z. o samospráve vyšších územných celkov v znení neskorších predpisov, zákon č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení v znení neskorších predpisov, zákon č. 599/2003 Z. z. o pomoci v hmotnej núdzi v znení neskorších predpisov, zákon č. 600/2003 Z. z. o prídavku na dieťa v znení neskorších predpisov, zákon č. 305/2005 Z. z. o sociálnoprávnej ochrane a o sociálnej kuratele v znení neskorších predpisov, **no predovšetkým zákon č.448/2008 Z. z. o sociálnych službách** v znení neskorších predpisov, ktorý novým spôsobom upravuje podmienky poskytovania sociálnych služieb.

Zákon o sociálnych službách nanovo upravuje právne vzťahy a podmienky poskytovania sociálnych služieb, ktorých cieľom je podporovať sociálne začlenenie občanov a uspokojovať sociálne potreby ľudí v nepriaznivej sociálnej situácii. Za nepriaznivú sociálnu situáciu sa považuje stav sociálnej núdze fyzickej osoby, rodiny a komunity, v ktorom sa táto osoba, rodina, komunita nachádza z dôvodu, že nemá zabezpečené základné životné potreby, pre svoje životné návyky, pre spôsob života, pre ťažké zdravotné postihnutie alebo nepriaznivý zdravotný stav, pre dovŕšenie dôchodkového veku, pre výkon opatrovania fyzickej osoby s ťažkým zdravotným postihnutím, pre ohrozenie správaním iných fyzických osôb alebo z dôvodu, že sa stala obeťou obchodovania s ľuďmi.

Zákon o sociálnych službách zaručuje právo fyzickej osoby na poskytnutie sociálnej služby alebo zabezpečenie jej poskytnutia a právo výberu poskytovateľa, za splnenia podmienok ustanovených týmto zákonom a ďalšie práva pri poskytovaní sociálnych služieb.

Poskytovateľmi sociálnych služieb sú v súlade so zákonom obce, právnické osoby zriadené alebo založené obcou alebo samosprávnym krajom (verejní poskytovatelia sociálnych služieb) a iné právnické alebo fyzické osoby (neverejní poskytovatelia sociálnych služieb). Garantmi poskytnutia alebo zabezpečenia sociálnej služby fyzickej osobe sú obce a samosprávne kraje podľa ich delenej pôsobnosti ustanovenej zákonom o sociálnych službách a to tak, že sociálnu službu poskytnú sami, resp. prostredníctvom právnickej osoby zriadenej alebo založenej obcou alebo samosprávnym krajom alebo následne u neverejného poskytovateľa sociálnych služieb.

V zákone o sociálnych službách sú podrobne upravené povinnosti poskytovateľa sociálnej služby. Ide napríklad o povinnosť poskytovateľa sociálnych služieb vypracovať a dodržiavať procedurálne, personálne a prevádzkové podmienky poskytovania sociálnej služby (tzv. štandardy kvality). Poskytovateľ je ďalej povinný napríklad vypracovať individuálny rozvojový plán klienta, dodržiavať maximálny počet klientov na jedného zamestnanca a za účelom zvýšenia profesionality práce vypracovať a uskutočňovať program supervízie. Osobitne je upravená povinnosť zariadenia pri ochrane života a zdravia prijímateľa sociálnej služby, t. j. vymedzuje situácie a podmienky, pri ktorých je možné použiť prostriedky netelesného/telesného obmedzenia klienta, ako aj postup pri ich použití.

Sociálne služby podľa tohto zákona sa poskytujú prostredníctvom odborných, obslužných a ďalších činností, ktoré je poskytovateľ povinný poskytnúť alebo zabezpečiť v prípade, že sú tieto činnosti taxatívne pri týchto službách vymedzené. Odborné činnosti, ktorými sú sociálne poradenstvo a sociálna rehabilitácia je možné za podmienok ustanovených týmto zákonom poskytovať aj samostatne. Zároveň poskytovateľ môže vykonávať aj iné činnosti ako upravuje tento zákon, ktoré zvýšia kvalitu sociálnej služby.

Sociálne služby sú službami verejného záujmu a sú poskytované bez dosiahnutia zisku, avšak zákon umožňuje aj poskytovanie sociálnych služieb v rámci živnosti alebo podnikania, t. j. na báze zisku.

Zákon o sociálnych službách rozdeľuje sociálne služby do niekoľkých skupín, v závislosti od povahy nepriaznivej sociálnej situácie alebo od cieľovej skupiny, ktorej sú určené. Pre porovnanie sú v tabuľke uvedené sociálne služby podľa zákona o sociálnych službách a sociálne služby podľa zákona o sociálnej pomoci, ktorý bol zákonom o sociálnych službách zrušený.

ZÁKON O SOCIÁLNYCH SLUŽBÁCH č. 448/2008		ZÁKON O SOCIÁLNEJ POMOCI č. 195/1998
Sociálne služby na zabezpečenie nevyhnutných podmienok na uspokojovanie základných životných potrieb	nocľaháreň	-
	útulok	útulok
	domov na pol ceste	-
	nízkoprahové denné centrum	-
	zariadenie núdzového bývania	domov pre osamelých rodičov
Sociálne služby na podporu rodiny s deťmi	pomoc pri osobnej starostlivosti o dieťa a podpora zosúladovania rodinného života a pracovného života	-
	zariadenie dočasnej starostlivosti o deti	stanica opatrovateľskej služby
	nízkoprahové denné centrum pre deti a rodinu	-
Sociálne služby na riešenie nepriaznivej sociálnej situácie z dôvodu ťažkého zdravotného postihnutia, nepriaznivého zdravotného stavu alebo z dôvodu	zariadenie podporovaného bývania	zariadenie chráneného bývania
	zariadenie pre seniorov	domov dôchodcov, domov-penzión pre dôchodcov
	zariadenie opatrovateľskej služby	zariadenia opatrovateľskej služby
	rehabilitačné stredisko	rehabilitačné stredisko
	domov sociálnych služieb	domov sociálnych služieb

dovršená dôchodkového veku	špecializované zariadenie	-
	denný stacionár	domov sociálnych služieb s denným pobytom
	opatrovateľská služba	opatrovateľská služba
	prepravná služba	prepravná služba
	sprievodcovská a predčítateľská služba	-
	tlmočnická služba	-
	sprostredkovanie tlmočnickej služby	-
	sprostredkovanie osobnej asistencie	-
	požičiavanie pomôcok	-
Sociálne služby s použitím telekomunikačných technológií	monitorovanie a signalizácia potreby pomoci	-
	krízová pomoc poskytovaná prostredníctvom telekomunikačných technológií	-
Podporné služby	odľahčovacia služba	-
	pomoc pri zabezpečení opatrovníckych práv a povinností	-
	denné centrum	klub dôchodcov
	integračné centrum	-
	jedáleň	jedáleň pre dôchodcov
	práčovňa	práčovňa
	stredisko osobnej hygieny	stredisko osobnej hygieny

1.4. Zámer vypracovania komunitného plánu sociálnych služieb v meste Spišská Nová Ves

Obec/mesto je zodpovedné za rozvoj svojho územia a kvalitu života v ňom. Plánovanie/programovanie ekonomického a sociálneho rozvoja, v zmysle zákona č. 503/2001 Z.z. o podpore regionálneho rozvoja v znení zákona č. 351/2004 Z.z. je proces organizovania, rozhodovania a finančného zabezpečenia rozvoja územia s cieľom dosiahnuť vyvážený hospodársky a sociálny rozvoj územia v určenom období. Hlavnými cieľmi regionálneho rozvoja sú:

- a) zabezpečiť vyvážený hospodársky a sociálny rozvoj Slovenskej republiky,
- b) odstrániť alebo zmierniť rozdiely v úrovni hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja regiónov,
- c) zabrániť vzniku nových oblastí s nízkou ekonomickou výkonnosťou a životnou úrovňou obyvateľov,
- d) trvalo udržať hospodársky rozvoj a sociálny rozvoj regiónov, čo konkrétnejšie pre oblasť sociálnych služieb predstavuje:

- zlepšenie a rozvoj sociálnej infraštruktúry regiónu
- rozvoj ľudských zdrojov s cieľom zlepšenia kvality služieb
- predchádzanie sociálnemu vylúčeniu zo spoločnosti a zmiernovania jeho negatívnych dôsledkov
- zvyšovanie úrovne vzdelanosti spoločnosti, rozvoja mládeže, kvalifikácie občanov.

Mesto Spišská Nová Ves schválilo vo februári 2005 **Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja mesta** ako jeden zo záväzných rozvojových dokumentov, ktorého obsahom (ako zo

samotného názvu vyplýva) je aj oblasť sociálneho rozvoja mesta. Rozvoj mesta v oblasti sociálnej je však viacmenej zameraný len na rozvoj sociálnej infraštruktúry.

Plánované dosiahnutie časti definovaného globálneho cieľa č. 5: *Dobudovanie sociálnej a technickej infraštruktúry*, neznamená dosiahnutie pozitívnej zmeny v tejto oblasti (kvalitatívnej i kvantitatívnej). Sociálna infraštruktúra (jej rekonštrukcia a modernizácia v zmysle Plánu hospodárskeho a sociálneho rozvoja) sama o sebe je nástrojom/prostriedkom, nie cieľom.

Pre dosiahnutie pozitívnej zmeny v tejto oblasti v meste chýbajú ciele a aktivity, ktoré v synergii so sociálnou infraštruktúrou budú predpokladom pre zmenu v sociálnej oblasti a budú zamerané nie len na kvantitu, ale aj na kvalitu poskytovania sociálnej pomoci a sociálnych služieb konkrétnym cieľovým skupinám obyvateľov mesta na tieto služby odkázaným a podľa ich potrieb.

Podkladom pre vypracovanie Komunitného plánu sociálnych služieb ako podrobnejšieho tematicky/sektorovo zameraného plánovacieho dokumentu mesta Spišská Nová Ves boli:

- **závery monitoringu plnenia Plánu hospodárskeho a sociálneho rozvoja**
- **závery a odporúčania z Posúdenia Plánu hospodárskeho a sociálneho rozvoja mesta Spišská Nová Ves (Karpatský rozvojový inštitút Košice)**
- **Profil sociálnych služieb v meste Spišská Nová Ves (MsZ 2008)**
- **návrhy aktivít niektorých poskytovateľov sociálnych služieb na území mesta (2008)**

Cieľom spracovania Komunitného plánu sociálnych služieb v meste Spišská Nová Ves je:

- 1. vypracovať podrobnejší a špecificky zameraný rozvojový dokument na rozvojovú oblasť mesta – oblasť sociálnu, kompatibilný s PHSR**
- 2. vypracovať Komunitný plán sociálnych služieb podľa metodiky a štruktúry záväznej aj pre prípadné ďalšie sektorovo orientované koncepcie rozvoja mesta s cieľom ich vzájomnej previazanosti, dopĺňania, možnosti zistenia a plánovania synergických efektov, s cieľom sledovania a usmerňovania ich rozsahu**

Komunitný plán sociálnych služieb sa po schválení stane:

- **základným rozvojovým rámcom aj pre všetky subjekty poskytujúce sociálne služby na území mesta Spišská Nová Ves**
- **základom pre vybudovanie komunikačnej platformy a cieľového partnerstva pre posilňovanie a rozvoj sociálnej oblasti medzi samosprávou, štátnou správou, neziskovým sektorom, podnikateľskou sférou.**

2. Vonkajšie rámce a východiská pre spracovanie Komunitného plánu sociálnych služieb v meste

2.1 Rámce a východiská z úrovne EÚ

Oficiálny rámec sociálnej politiky vymedzuje priestor, v ktorom sa nachádza koncepčné plánovanie vo vzťahu k politikám EÚ a SR. Sociálna politika na úrovni EÚ sa prelína do národných plánov SR a ďalej na regionálnu úroveň.

Princípy sociálnej politiky EÚ sú zakotvené v *Amsterdamskej zmluve*, Zásada vyššej sociálnej súdržnosti a princíp trvalo udržateľného rastu s rastúcim počtom pracovných miest je súčasťou *Lisabonskej stratégie*, podľa ktorej sa má EÚ v roku 2010 stať najkonkurencieschopnejšou a najdynamickejšie sa rozvíjajúcou ekonomikou na svete, založenej na znalostiach, schopnou trvalo udržateľného rastu a s rastúcim počtom pracovných miest a vyššou sociálnou súdržnosťou. Na zlepšovanie sociálnej situácii ľudí so zdravotným postihnutím je zameraný *Akčný plán EK – Rovnosť príležitostí pre ľudí so zdravotným postihnutím*.

V sociálnom programe Európskej komisie na obdobie 2005 – 2010 (*Európsky sociálny program*) sa EÚ zaviazala modernizovať a rozvíjať európsky sociálny model, ako aj presadzovať sociálnu súdržnosť, ktoré sú súčasťou tak lisabonskej stratégie, ako aj stratégie trvalo udržateľného rozvoja. Uvedené koncepčné dokumenty na úrovni EÚ, najmä vyplývajúce z Európskeho sociálneho programu definujú priority, ktoré by mali umožniť:

1. uplatňovať **integrovaný európsky prístup**, ktorý zabezpečí **súlad medzi** hospodárskymi a sociálnymi **politikami** a politikami zamestnanosti
2. presadzovať **kvalitu zamestnanosti, sociálnej politiky** a pracovných vzťahov, ktorá by na oplátku mala umožniť skvalitnenie ľudského a sociálneho kapitálu
3. **modernizovať systémy sociálnej ochrany** prostredníctvom ich prispôsobenia momentálnym požiadavkám spoločnosti.

2.2 Rámce a východiská z úrovne národnej

Jedným z dôležitých rozvojových dokumentov Slovenska, ktorý má integrujúci charakter a zasahuje do všetkých oblastí rozvoja Slovenska, je **Stratégia trvalo udržateľného rozvoja – výzva pre Slovensko(2001)**. Stratégia definuje dlhodobú prioritu : *Dosiahnutie dlhodobu vysokej kvality ľudských a spoločenských zdrojov, čo znamená postupné vytváranie a podpora zdravej, demograficky vyváženej spoločnosti, zabezpečenie zvyšujúcej sa kvality života – sociálnych, ekonomických, kultúrnych a duchovných potrieb s dôrazom na problémové skupiny obyvateľstva, odstránenie negatívnych sociálnych a sociálno-patologických javov.*

Cieľmi trvalo-udržateľného Slovenska v oblasti sociálnej sú:

- **zmiernenie sociálnych rozdielov v spoločnosti a zníženie nezamestnanosti**
- **podpora sociálne ohrozených skupín obyvateľov a rodín**
- **minimalizácia výskytu sociálno-patologických javov.**

V centre pozornosti sociálnej oblasti je človek, jeho potreby, kvalita jeho života. Stratégiou konkurencieschopnosti človeka do roku 2010 sa zaoberá Lisabonská stratégia rozpracovaná do **Národnej lisabonskej stratégie** (2004) ako stratégia s týmito základnými princípmi:

- **klásť dôraz na spoluzodpovednosť jednotlivca a jeho rodiny za riešenie vlastnej situácie**
- **neodrádzať jednotlivca sociálnou politikou od aktivity a tvorivej činnosti**
- **udržiavať účinnú sociálnu sieť**
- **udržiavať flexibilný trh práce**
- **znižovať absolútnu chudobu.**

Na významné napomáhanie vykoreneniu chudoby v Európe je zameraný Európsky proces sociálnej inklúzie zakotvený v **Spoločnom memorande o inklúzii** (2003).

Ďalšími dôležitými dokumentmi, ktoré vytvárajú rámec aj pre sociálnu politiku mesta sú:

- **Stratégia podpory rastu zamestnanosti na základe reformy sociálneho systému a trhu práce** (2004) – obsahuje opatrenia v rámci reformy sociálneho systému a trhu práce, ktoré by mali prispieť k zvyšovaniu zamestnanosti
- **Národný program ochrany starších ľudí** (2004) – jeho cieľom je v rámci vládnej politiky vo vzťahu k starším ľuďom prezentovať podporu princípov OSN pre starších ľudí a zaviazat' jednotlivé ústredné orgány štátnej správy SR k ich uplatňovaniu v rámci ich pôsobností.

Najvýznamnejším dokumentom pre spracovanie komunitného plánu sociálnych služieb sú však **Národné priority rozvoja sociálnych služieb**.

Národné priority rozvoja sociálnych služieb sú vypracované v súlade so zákonom č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov ako nástroj štátnej politiky rozvoja sociálnych služieb a taktiež sú systémovým vyjadrením záujmov, úloh a podporných opatrení vlády SR v tejto oblasti. Sú zároveň reakciou aj na dôležitú výzvu, ktorej čelí celá Európa, ktorou je modernizácia sociálnych služieb. Potvrďuje sa nimi však aj hlavné poslanie týchto služieb, ktorým je sociálna súdržnosť, ich transformácia a evidentný potenciál zamestnanosti, čím sa sociálne služby stávajú neoddeliteľnou súčasťou lisabonskej stratégie.

Národné priority rozvoja sociálnych služieb sú odzrkadlením reálnej situácie poskytovania sociálnych služieb v SR (t.j. najmä ich nedostupnosť a nedostatočné materiálne technické a personálne podmienky poskytovania sociálnych služieb), a teda vychádzajú z potrieb identifikovaných v rámci SR a zároveň z priorít Európskeho spoločenstva (dostupnosť a prístupnosť sociálnych služieb a ich finančná udržateľnosť).

Z hľadiska finančnej udržateľnosti sociálnych služieb a zároveň zvyšovania kvality ich poskytovania je potrebné, aby obce a samosprávne kraje pri tvorbe komunitných plánov a koncepcií rozvoja sociálnych služieb a ich finančného zabezpečenia prihliadali na potreby svojho územia a na ich efektívne zabezpečenie. Jedným z ďalších zdrojov zabezpečenia sociálnych služieb sú okrem rozpočtov obcí, samosprávnych krajov a poskytovateľov sociálnych služieb aj prostriedky, ktoré môžu získať z prostriedkov grantových programov, štrukturálnych fondov, najmä z Európskeho sociálneho fondu (Operačný program Zamestnanosť a sociálna inklúzia), Regionálneho operačného programu (prioritná os 2. Infraštruktúra sociálnych služieb, sociálnoprávnej ochrany a sociálnej kurately). Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR bude naďalej podporovať rozvoj sociálnych služieb prostredníctvom dotácií v rámci svojej dotačnej politiky.

Pre dôsledné a efektívne napĺňanie stanovených národných priorít má významnú funkciu spolupráca a výmena dobrých skúseností obcí, samosprávnych krajov a poskytovateľov sociálnych služieb a výskum a monitoring dosiahnutých výsledkov realizovaný obcami, samosprávnymi krajinami a Ministerstvom práce, sociálnych vecí a rodiny SR.

Národné priority rozvoja sociálnych služieb sú vypracované na obdobie do roku 2013 a tvoria východisko k vypracovaniu koncepcie rozvoja sociálnych služieb, ktorá je v kompetencii samosprávneho kraja a komunitného plánu sociálnych služieb, ktorý je v kompetencii obce, ktoré sú záväznými dokumentmi pre samosprávne orgány a ktorých sa samosprávne kraje a obce pri plánovaní sociálnych služieb pridriavajú.

2.3 Rámce a východiská z úrovne regionálnej

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja KSK sa zameriava na posilňovanie sociálneho kapitálu a inštitucionálnej spolupráce a kladie veľký dôraz na systematický rozvoj jednotlivých oblastí sociálnej sféry a podporu marginalizovaných skupín občanov KSK. Detailným rozpracovaním PHSR KSK je Konceptia rozvoja sociálnych služieb KSK (nižšie).

V **Stratégii rozvoja ľudských zdrojov v Košickom samosprávnom kraji (KSK) na roky 2006 – 2013** sa objavuje regionálna priorita 4.1 „Rozvoj ľudského kapitálu, ako najdôležitejšieho aspektu rozvoja súkromného a verejného sektora v regióne.“ Stratégia je zameraná na dlhodobý proces investícií do ľudského kapitálu, ktorý má veľký význam v procese rozvoja sociálnej oblasti.

Podrobným a špecifickým rozvojovým dokumentom na úrovni KSK je **Konceptia rozvoja sociálnych služieb v KSK na roky 2007 -2013** (ďalej len konceptia KSK), ktorú pre účely koncepcie rozvoja sociálnych služieb nášho mesta **uvádzame podrobnejšie.**

Konceptia KSK je zameraná na

- vytváranie podmienok pre zintenzívnenie a skvalitnenie procesu decentralizácie sociálnych služieb bližšie k občanovi
- skvalitňovanie poskytovaných sociálnych služieb
- zvyšovanie odborného rastu zamestnancov poskytujúcich sociálne služby
- zvyšovanie ponuky, dostupnosti a kvality sociálnych služieb a sociálno-právnej ochrany detí
- prioritne podporuje rozvoj perspektívnych a viac požadovaných komunitných a terénnych sociálnych služieb pred veľkokapacitnými a finančne veľmi náročnými pobytovými zariadeniami
- vytvára priestor pre rozvoj sociálneho poradenstva, prevencie a krízovej intervencie
- koordináciu/usmerňovanie poskytovania sociálnej pomoci a sociálnych služieb z hľadiska dostatkovosti/nedostatkovosti jednotlivých druhov a typov sociálnych služieb, z hľadiska vyváženej územnej rozloženosti služieb v rámci kraja, ako aj z hľadiska potrieb cieľových skupín:

Sociálne služby pre seniorov

Porovnaním štatistického prepočtu potreby pobytových kapacít v porovnaní s existujúcimi pobytovými kapacitami, chýba na území kraja 1 451 miest v zariadeniach pre seniorov.

V domovoch dôchodcov ponuka sociálnych služieb oproti ich potrebám vykazuje 98%. Vysoký počet čakateľov poukazuje na nedostatok kapacít pravdepodobne spôsobený tým, že do domovov dôchodcov sú umiestňovaní tiež prijímatelia, ktorí nepotrebujú intenzívne 24-hodinové služby (nedostatok ponuky iných typov sociálnych služieb). V zariadeniach opatrovateľskej služby je dostupnosť služieb celkovo za všetky okresy kraja vykázaná na 53%. **Opatrovateľská služba** je v košickom kraji naplnená len na 28%, čím dochádza k preťaženiu pobytovej sociálnej siete.

Sociálne služby pre zdravotne postihnutých občanov

Zastúpenie služieb pre mentálne, telesne a duševne postihnutých občanov je v kraji rozložené veľmi nerovnomerne. Najsilnejšie obsadenie majú domovy sociálnych služieb rezidenčného typu pre mentálne postihnutých občanov. Takmer úplne absentujú chránené bývania.

Najviac sú vybudované najintenzívnejšie formy služieb pre zdravotne postihnutých občanov s celoročným pobytom s veľkou kapacitou. Oveľa **menej** sú **rozvinuté služby denného a týždenného pobytu**, ktoré viac udržiavajú kontakt s komunitou.

Taktiež absentujú poradenské centrá v menších mestách kraja, takže nie je zabezpečený dostatok kvalitných informácií pre všetkých obyvateľov.

Sociálne služby pre občanov v ťažkých životných situáciách

V oblasti azylového bývania je možné konštatovať, že ponuka nenapĺňa predpokladanú potrebu pri žiadnej z cieľových skupín. Takmer nulové azylové služby sú poskytované pre osoby závislé na drogách a osoby po výkone trestu.

Útulky pre bezdomovcov majú cca 33% kapacity odhadovaných potrieb a **azylové služby pre osamelých rodičov cca 25% kapacity** odhadovaných potrieb.

Taktiež je absentujúca sociálna prevencia a poradenstvo vykonávané pre skupiny obyvateľov ohrozených nepriaznivou sociálnou situáciou.

Sociálnoprávna ochrana a sociálna kuratela

V rodinách, v ktorých sa vyskytujú **sociálnoprávne problémy**, alebo **sociálnopatologické javy**, žije z celkového počtu detí do 18 rokov veku až 25 %. Závažným problémom okrem výchovného zanedbávania je zneužívanie alebo týranie detí, ktoré sú následne ohrozované na zdraví a živote.

Z takéhoto prostredia často pochádzajú deti, u ktorých sa identifikujú poruchy správania vedúce až k delikventnému správaniu.

Z týchto dôvodov je takmer 8% evidovaných detí **vyňatých z primárnej rodiny** a žije v detských domovoch, pestúnskej starostlivosti, v náhradnej osobnej starostlivosti, v krízových strediskách.

3. Analýza stavu sociálnych služieb a sociálnej pomoci na území mesta Spišská Nová Ves

Záver z Profilu soc. služieb v meste Spišská Nová Ves (2008, 2009)

▪ **Nepriaznivý demografický vývoj v meste**

- počet obyvateľov v meste klesá
- evidované populačné starnutie, ktoré sa zrýchľuje
- obyvatelia mesta nad 60 rokov veku tvoria 15% z celkového počtu obyvateľov
- medzoročný nárast obyvateľstva nad 60 rokov je vyšší ako priemerný prirodzený prírastok obyvateľstva

▪ **Nezamestnanosť**

- nezamestnanosť v meste – cca 13% (stúpajúca tendencia), počet uchádzačov o zamestnanie presahuje 2 300 osôb
- cca 5% občanov mesta je v hmotnej núdzi
- vplyvom početných prepúšťaní zamestnancov v dôsledku finančnej krízy i vplyvom vyššieho prítoku nových absolventov VŠ oproti predchádzajúcim rokom sa zlepšila vzdelanostná štruktúra nezamestnaných – nárast počtu a podielu kvalifikovaných (76% z celkového počtu)

- uchádzačov o zamestnanie). Očakáva sa ďalšie posilnenie podielu kvalifikovaných uchádzačov o zamestnanie prítokom nových absolventov SŠ v septembri
- do evidencie nezamestnaných sa vracia kvôli kríze vyšší podiel mužov v dôsledku ich všeobecne vyššej územnej mobility za prácou mimo región (majú 53% - né zastúpenie medzi nezamestnanými)
 - kríza znížila podiel dlhodobo nezamestnaných nad 12 mesiacov na 26%
 - pokles ponuky pracovných príležitostí
 - disponibilné pracovné sily i napriek kríze naďalej nezodpovedajú požiadavkám zamestnávateľov
- **Cieľové skupiny odkázané na sociálnu pomoc a sociálne služby v meste**
 - **deti a mládež** (zdravé deti a zdravotne postihnuté): výchovné zanedbávanie a zneužívanie, týranie, poruchy správania a delikventné správania
 - **osoby so zdravotným postihnutím:** nezamestnanosť a zaradenie do primeraného pracovného procesu, psychické, sociálne i technické bariéry pre integráciu do spoločnosti
 - **seniori:** nedostatok najmä rezidenčných služieb, zlyhávanie rodiny pri starostlivosti najmä o starých a chorých členov rodiny
 - **občania v ťažkých životných situáciách:** neschopnosť riešiť životné situácie vyplývajúce z dlhodobej nezamestnanosti, po návrate z výkonu trestu, pri závislostiach (drogy, alkohol, výherné automaty), pri týraní a zneužívaní, pri strate bývania/domova.
 - **Sociálna sieť – súčasné kapacity sociálnych služieb**

V meste sociálnu pomoc a sociálne služby poskytujú vyššie uvedeným skupinám viaceré subjekty.

Pobytové kapacity a zariadenia na území mesta v porovnaní s časťou bývalého okresu Spišská Nová Ves (dnešné okresy Spišská Nová Ves a okres Gelnica) uvádza tabuľka 1:., *Súčasné kapacity sociálnych služieb*“.

Z uvedených kapacít sú v zriaďovateľskej pôsobnosti mesta 3 prevádzky (**Domov dôchodcov (ZPS), Zariadenie opatrovateľskej služby, Dom humanity Nádej - nocľaháreň**), VÚC 1 prevádzka a mimovládnych organizácií zostávajúce prevádzky (Katarína, n. o., Spišská katolícka charita, Združenie na pomoc ľuďom s mentálnym postihnutím /ZPMP/, Betezda, n. o., Proautista, n. o., Alžbetka, n. o.).

Okrem týchto kapacít poskytujú na území mesta sociálne poradenstva sociálnu prevenciu nasledovné subjekty:

- Humanitná spoločnosť Prijatie Spišská Nová Ves
- Spišská katolícka charita Spišská Nová Ves
- Alžbetka n. o. Spišská Nová Ves
- Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny Spišská Nová Ves
- Mestský úrad Spišská Nová Ves
- organizácie združujúce zdravotne postihnutých občanov.

Tab. 1: Súčasné kapacity sociálnych služieb:

Typ zariadenia	Mesto SNV - kapacity	Okres SNV - kapacity	Okres Gelnica - kapacity	Prevádzkovateľ
Domov dôchodcov – zariadenie pre seniorov	188		56	DD Spišská Nová Ves, SKCH, Katarína n.o. DD Nálepko, n.o.
DSS pre dospelých celoročný pobyt	9	136	130	SKCH, ZPMP Spišská Nová Ves, SocialTrans, Domovina n.o. Hodkovce, DSS Prakovce
DSS pre dospelých týždenný pobyt	2			ZPMP Sp. Nová Ves
DSS pre dospelých denný pobyt – denný stacionár	17			Betezda n.o. , ZPMP
DSS pre deti celoročný pobyt	15			SKCH
DSS pre deti týždenný pobyt	11			SKCH
DSS pre deti denný pobyt- denný stacionár	14			SKCH
Nocľaháreň	15	1		MsÚ, SKCH
Zariadenie núdzového bývania	14			SKCH
Zariadenie opatrovateľskej služby	20			DD Spišská Nová Ves
Zariadenie podporovaného bývania	0	16		SKCH, SocialTrans
Rehabilitačné stredisko	6			Proautista n.o. SNV
Krízové stredisko	15			Alžbetka, n.o.
Zariadenie pestúnskej starostlivosti	3			VÚC
Detký domov	0	55	55	Žakarovce, Mlynky
Kapacita spolu	329	208	241	

Podrobný zoznam sociálnych služieb v okrese Spišská Nová Ves a Gelnica tvorí prílohu č. 1 komunitného plánu sociálnych služieb.

3.2. Navrhované kapacity pre sociálne služby

Pre analýzy sociálnych potrieb regiónov/krajov, obcí/miest sa používajú rôzne metodiky, pretože na Slovensku v súčasnosti neexistujú záväzne štandardy pre modelovanie a identifikovanie potreby kapacít pre rozvoj sociálnych služieb . V osemdesiatych rokoch 20. storočia bol všeobecne zavedený pojem sociálna analýza a slúžila ako podklad pre územné sociálne plánovanie. V polovici deväťdesiatych rokov SOCIOKLUB (Praha, 1997) vypracoval metodiku socio-demografickej analýzy vybavenosti územných celkov službami sociálnej starostlivosti (obce, mestá, regióny a sociálne služby).

Z dostupných demografických údajov na základe štatistického zisťovania bol vypočítaný počet občanov, ktorí budú potrebovať určitú formu sociálnej pomoci vo vzťahu k veku a miere závislosti na pomoci pri sebaobsluže. Potreba kapacít podľa tejto metodiky je uvedená v nasledovných tabuľkách 2 – 5.

Určovanie potrieb obyvateľov starších ako 65 rokov je pravdepodobne najprepracovanejšou časťou štatistického určovania normatívo vybavenosti pre jednotlivé služby (tabuľka 2).

Pre ostatné sociálne skupiny je určovanie potrieb obtiažnejšie nielen z dôvodu veľkej rozmanitosti samostatných potrieb, ale aj služieb, ktoré možno pre ich uspokojenie poskytnúť. Problematickým stále zostáva samotné zisťovanie početnosti jednotlivých znevýhodnených skupín kvôli ťažkej dostupnosti potrebných údajov.

Orientačné údaje o výskyte jednotlivých druhov zdravotného postihnutia v populácii sú uvedené v tabuľke 3. V tabuľke 4 sú podľa spomenutej metodiky uvedené orientačné údaje o potrebe sociálnych služieb v oblasti starostlivosti o deti a rodinu, v tabuľke 5 o potreby azylového ubytovania.

Uvedené štatistické údaje sú základným východiskom, ktoré pri analýze potrieb pomáhajú definovať predovšetkým kvantitatívne nároky na vybavenosť územia - mesta jednotlivými sociálnymi službami pre cieľové sociálne skupiny. Mali byť tiež základným podkladom pre ďalšie budovanie a transformovanie sociálnych služieb.

Tab.2: Podiel osôb potrebujuúcich pomoc pri sebaobsluže podľa miery závislosti

miera závislosti					
vek osoby	% závislých osôb celkom	% minimálne závislých	% ľahkej závislosti	% strednej závislosti	% ťažkej závislosti
65 - 69 rokov	3	1,5	1,5		
70 - 74 rokov	7	3	2	2	
75 - 79 rokov	10,5	4	3	3	0,5
80 - 84 rokov	15,5	6,5	4	4	1
85 - 89 rokov	27	9	8	8	2
90 a viac rokov	80	20	20	20	20

Tab.3: Orientačný výskyt druhov zdravotného postihnutia na 10 tisíc obyvateľov

Druh postihnutia	Počet osôb na 10 000 obyvateľov
Zrakové postihnutie / z toho ťažko	57 / 16
Sluchové postihnutie / z toho hluchí	95 / 14 - 15
Poruchy reči	57
Mentálne postihnutie	285
Poruchy pohybového ústrojenstva	286
Osoby na vozíku	33
Diabetici / z toho na inzulíne	505 / 66
Duševné ochorenie	95
Epilepsia	133
Psoriáza	190
Chronicky choré deti	524

Podľa týchto údajov cca 16% obyvateľov sa musí vo svojom živote vysporiadať s určitou mierou zdravotného postihnutia a takmer 3% detí trpí chronickou chorobou. Približne 400 osôb z 10 000 sú poberateľmi invalidného dôchodku a cca 110 osôb poberateľmi čiastočného invalidného dôchodku.

Tab.4: Orientačné údaje o potrebe sociálnych služieb v oblasti starostlivosti o deti a rodinu

Sociálna skupina		na 1000 rodín	na 10 000 obyvateľov
Rodiny s deťmi (0-18 rokov) vyžadujúce sociálnu pomoc	potreba vzniká v priebehu roka	50	80
	potrebujú trvalú pozornosť	175	270
Deti ohrozené týraním a zneužívaním	potreba vzniká v priebehu roka	na 1000 detí 8	20
	potrebujú trvalú pozornosť	140	340

Tab.5: Orientačné údaje o výskyte potreby sociálnych služieb v oblasti azylového ubytovania

Osoby vyžadujúce azylové ubytovanie	na 10 000 obyvateľov
bezdomovci	10
matky s deťmi	4,5
ľudia po výkone trestu	19
ľudia závislí na drogách	12 - 24 (vo veľkých mestách aj viac)

3.3 Potreba kapacít pre sociálne služby v meste Spišská Nová Ves

Seniori

V prípade, že poznáme len hrubú vekovú štruktúru obyvateľstva, podľa metodiky spracovanej Socioklubom môžeme pri určovaní potrieb použiť nasledovný orientačný normatív vybavenosti.

Z 1 000 osôb starších nad 65 rokov (svetová zdravotnícka organizácia považuje za seniorov osoby staršie ako 65 rokov, náš zákon o sociálnej pomoci definuje nárokovateľnosť služieb pre starších ľudí dosiahnutím dôchodkového veku), bude:

- 5% (203 osôb) potrebovať služby v zariadeniach sociálnych služieb, z toho 70%, t.j. 142 v domovoch dôchodcov – zariadenie pre seniorov a 30% v Zariadení opatrovateľskej služby, t.j. 61 osôb.

- 6% (243 osôb) bude vyžadovať opatrovateľskú službu, čo je 60 opatrovaných na 1000 obyvateľov starších ako 65 rokov.

Na území mesta k **31.12.2008 žilo 4 060 seniorov** – občanov nad 65 rokov, čo predstavuje **orientačnú potrebu**: 203 miest v zariadeniach sociálnych služieb zameraných pre seniorov, z toho:

- **142 miest v Domove dôchodcov – zariadenie pre seniorov**
- **61 miest v Zariadení opatrovateľskej služby**
- **243 osôb bude vyžadovať opatrovateľskú službu.**

Orientačná potreba v porovnaní s kapacitami je nasledovná:

	Predpokladná potreba	Existujúce služby	Dostatok/nedostatok +/-
Domov dôchodcov	142	188	+46
Zariadenie opatrovateľskej služby	61	20	-41
Opatrovateľská služba	243	160	
Pobytové kapacity	203	208	+5

Opatrovateľská služba je poskytovaná všetkým obyvateľom, ktorí majú nárok na túto službu a o ňu požiadali, preto pri porovnaní údajov nevykazujeme nedostatok.

Na prvý pohľad je zrejme, že pobytové kapacity sú vyššie, než predpokladaná potreba. V skutočnosti však Domov dôchodcov, ul. Brezová eviduje 62 nevybavených žiadostí, čím sa javí nedostatkovosť týchto služieb. Ak by sme odrátali obyvateľov, či žiadateľov s trvalým pobytom mimo mesta Spišská Nová Ves, pobytových kapacít by bolo zrejme primerane potrebám občanom mesta. Takýto stav však v súčasnosti nemožno dosiahnuť, pretože Domov dôchodcov Spišská Nová Ves je financovaný zo štátneho rozpočtu a musí byť dostupný aj pre obyvateľov s trvalým pobytom mimo mesta.

V tejto súvislosti je potrebné pripomenúť, že **služby seniorov sú veľakrát spojené so službami pre zdravotne postihnutých občanov** a tak je náročné ich rozlíšiť. Vplyvom veku a zhoršením zdravotného stavu sa niektorí môžu stať občanmi s ťažkým zdravotným postihnutím, pritom sú zarátaní aj v skupine seniorov.

Problémom býva aj to, že služby domovov sociálnych služieb, domovov dôchodcov a domovov – penziónov pre dôchodcov využívajú aj občania, ktorí by nepotrebovali tak intenzívnu formu sociálnych služieb, ak by boli všeobecne viac rozvinuté terénne sociálne služby.

Vplyvom zmien v spoločenskom dianí (zvyšovanie imigrácie, zamestnanosť žien, cestovanie za prácou) a starnutím populácia sa **bude zvyšovať potreba rozvoja terénnych služieb a prechodne pobytové služby** v zariadeniach osobitnej starostlivosti, respektíve denné pobyty.

Služby v domácnosti a kontinuálna komunitná práca s možnými prechodmi do zdravotných a sociálnych zariadení na prechodnú dobu sú trendy vo väčšine európskych krajín.

Aj súčasné pobytové zariadenia sa môžu **otvoriť občanom v meste** a rozšíriť svoje služby (okrem stravovania) aj napr. o denný stacionár, prípadne ďalšie služby.

Hlavným dôvodom rozvoja terénnych sociálnych služieb okrem ekonomických dôvodov by mala byť aj snaha o priblíženie života podporovaného sociálnymi službami k normálnemu životu. Jednak je dôležité prirodzené prostredie občana a jednak sa občan sám rozhoduje pri výbere z ponuky sociálnych služieb, čím sa aktívnou súčasťou celého procesu.

Zdravotne postihnutí občania

Predpokladaný počet občanov s určitým zdravotným postihnutím vychádza z orientačného výskytu druhov zdravotného postihnutia na desaťtisíc obyvateľov uvedeného v tab. č.3 časti 3.2. Navrhované kapacity pre sociálne služby

Títo občania využívajú najčastejšie 2 formy pomoci:

- poberanie príspevkov na kompenzáciu sociálnych dôsledkov ťažkého zdravotného postihnutia
- využívanie pobytových zariadení

Existujúce kapacity pobytových zariadení sú nasledovné:

Zariadenie	SNV	okres SNV	okres GL
DSS pre zdravotne postihnutých občanov	59	136	130
DSS denný pobyt – denný stacionár	5	–	–
ZPB – zariadenie podporovaného bývania	–	16	–

Mnohé zariadenia majú klientov s kombinovanými typmi postihnutia, preto je veľmi ťažko analyzovať dostatočnosť sociálnych služieb pre jednotlivé typy zdravotného postihnutia.

V okrese Spišská Nová Ves a Gelnica sú vybudované najintenzívnejšie formy služieb s celoročným pobytom a veľkou kapacitou, Domov sociálnych služieb Prakovce (130), Domov sociálnych služieb - Domovina n. o. Žehra – Hodkovce (112), ale aj menšie zariadenia ako ZPMP-DSS Náš domov SNV (18), Social Trans n.o. Spišské Vlasy (20), s SKCH – Dom Charitas sv. Jozefa Spišská Nová Ves (41) a SKCH – Dom Charitas sv. Damiána Spišské Vlasy (4).

Na rozdiel od iných regiónov neabsentujú v našom okrese zariadenia podporovaného bývania (ZPB).

Takéto celoročné zariadenia prevádzkujú Social Trans n. o. Spišské Vlasy /10/ a SKCH – Dom Charitas sv. Damiána Spišské Vlasy /6/.

Ťažko je zachytiť občanov so zdravotným postihnutím, ktorí sú integrovaní do komunity, na druhej strane je dôležité, aby sa uplatňovali zásady začleňovania zdravotne postihnutých občanov do komunitného života s podpornými službami a príspevkami na kompenzáciu dôsledkov zdravotného postihnutia. Vyhľadávaciu činnosť možno zlepšovať len rozšírením výkonu terénnej sociálnej práce.

Dôležitú úlohu zohrávajú poradenstvo a prevencia, preto je jedným z cieľov najbližšieho obdobia zriadenie Klubu zdravotne postihnutých v našom meste, ktoré by plnilo tieto úlohy.

V súčasnosti poskytujú poradenstvo a prevenciu pre zdravotne postihnutých občanov Slovenský zväz telesne postihnutých Spišská Nová Ves, Slovenský zväz zdravotne postihnutých Spišská Nová Ves, Únia nevidiacich a slabozrakých Spišská Nová Ves a Spišská katolícka charita Spišská Nová Ves. Drogovo závislým a zdravotne postihnutým občanom poskytuje poradenstvo a prevenciu tiež Humanitná spoločnosť Prijatie Spišská Nová Ves.

Občania v ťažkých životných situáciách vyžadujúcich azylové ubytovanie

Podľa metodiky spracovanej Socioklubom môžeme pri určovaní **potreby** soc. služieb **v oblasti azylového ubytovania** konštatovať, že v pomere k 37 642 obyvateľov mesta Spišská Nová Ves k 31.12.2008 potrebujeme ubytovanie pre:

- 37 bezdomovcov
- 17 matiek s deťmi
- 71 občanov po výkone trestu
- 45 – 90 občanov závislých na drogách

Na území mesta **v súčasnosti** evidujeme nasledovné **kapacity** pre osoby vyžadujúce azylové ubytovanie:

- 15 miest v nocľahárni pre bezdomovcov (Dom humanity Nádej)
- 14 miest v zariadení núdzového (SKCH – Dom charitas sv. Jozefa)

Napriek 40% - nej kapacite predpokladanej potreby ubytovania pre bezdomovcov môžeme konštatovať, že táto je v súčasnosti postačujúca pre kategóriu mužov od 18-60 rokov v Dome humanity Nádej na Tehelnej ulici č. 27 v Spišskej Novej Vsi, ktorého prevádzkovateľom je Mestský úrad.

Prostredníctvom neštátnych subjektov sú zabezpečované služby pre skupinu matky s deťmi formou prechodného ubytovania. Problémom sa javí možnosť ich ďalšej integrácie do prirodzeného prostredia.

V našom meste, ale aj okrese takmer úplne **absentujú služby pre osoby po výkone trestu a pre osoby závislé na drogách**. Skupina osôb po výkone trestu sa niekedy nachádza v útulkoch s bezdomovcami, kde však okrem dohľadu nemajú zabezpečenú resocializačnú starostlivosť, ktorá by im napomohla reintegrovať sa do spoločnosti.

Sociálne služby pre drogovu závislých občanov sú medzirezortné – nastupujú po liečení v zdravotníckych zariadeniach a resocializačné zariadenia sú zatiaľ veľmi málo rozvinuté, hoci je vysoký predpoklad, že počet drogovu závislých občanov sa bude zvyšovať. Najúčinnějšíou pomocou pre túto skupinu občanov je jednoznačne sociálna prevencia a poradenstvo poskytované rôznymi subjektami.

Sociálnoprávna ochrana detí a sociálna kuratela

Vykonávanie opatrení sociálnoprávnej ochrany a sociálnej kurately má predovšetkým preventívny charakter. Deťom a ich rodičom je poskytnutá pomoc pri predchádzaní situáciám a ich riešení, ktoré sú pre rodinu zaťažujúce a môžu z nich vzniknúť krízy.

Orgán sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately (úrad práce, sociálnych vecí a rodiny) spolupracuje so súdom, samosprávou, orgánmi činnými v trestnom konaní,

akreditovanými subjektmi, školskými a zdravotníckymi zariadeniami. Zabezpečuje dieťaťu ochranu a starostlivosť, ktorá je nevyhnutná pre jeho blaho a ochranu jeho právom chránených záujmov, pri rešpektovaní jeho práv priznaných medzinárodným dohovorom s ohľadom na práva a povinnosti jeho rodičov, osvojiteľov, poručníka, opatrovníka a osoby, ktorej súd zveril dieťa do osobnej starostlivosti alebo pestúnskej starostlivosti alebo do starostlivosti budúcich osvojiteľov. Poskytuje rozsiahle právne, sociálne a psychologické poradenstvo, vykonáva terénnu sociálnu prácu a využíva opatrenia výchovného charakteru.

Každoročne zaznamenávame v okrese nárast počtu rodín a detí, pre ktoré sa vykonávajú opatrenia sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately. K 31.12.2008 evidujeme v okrese Spišská Nová Ves 6 226 detí z 3 769 rodín. Evidenciu ovplyvňuje aj skutočnosť, že v priebehu roka boli vyradené spisové dokumentácie detí, ktoré nadobudli plnoletosť. Do evidencie pribudlo nových prípadov v počte 879 detí z 459 rodín.

Tab.č.6 Vybrané ukazovatele sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately v okrese Spišská Nová Ves (pozn. ÚPSVaR nesleduje údaje podľa obcí)

	Okres SNV	Okresy SNV a Gelnica
Počet evidovaných rodín	3 769	5 059
Počet evidovaných detí	6 226	8 157
Počet detí umiestnených v zariadeniach na výkon rozhodnutia súdu	139	210
Počet neumiestnených detí	0	0
Počet detí v náhradnej osobnej starostlivosti	125	168
Počet pestúnskych rodín	18	25
Počet detí v pestúnskej starostlivosti	20	29
Počet maloletých detí s poruchami správania	357	418
Počet mladistvých delikventov	350	454

K nárastu počtu klientov a prípadov dochádza v rodinách v prevažnej miere z dôvodu rôznych vzťahových a finančných problémov, rozvodov, úpravy práv a povinnosti rodičov vo vzťahu k maloletým deťom, porúch správania u detí, umiestňovania detí do zariadení na výkon rozhodnutia súdu. Vyskytuje sa aj problém násilia v rodine, či už psychického alebo fyzického.

Problémové sú deti zo sociálno-patologického a málo podnetného sociálneho prostredia, aj vplyvom nesprávnych výchovných postupov rodičov a blízkeho okolia (rómske komunity a rodiny s nižším a nízkym sociálnym statusom).

Umiestňovanie detí v ústavnej starostlivosti narastá. Jedná sa najmä o detí, ktorým rodičia nedokážu vo svojich podmienkach a prostredí zabezpečiť primeranú starostlivosť či už zo subjektívnych alebo objektívnych dôvodov. Pretrváva situácia, že matky opustia deti už v pôrodnici po narodení a odmietajú ich prevziať do svojej starostlivosti, pričom uvádzajú rôzne

dôvody. Rodičovská zodpovednosť je na nízkej úrovni. V nemalej miere ovplyvňuje konanie rodičov aj ich problematická bytová či finančná situácia.

V celku priaznivo sa javí situácia umiestňovania detí z detských domovov do náhradnej rodinnej starostlivosti, i keď i v danej oblasti existujú rezervy a bola by potrebnější väčšia propagácia náhradnej rodinnej starostlivosti, väčšia angažovanosť rodinných príslušníkov v prípade riešenia situácie ohrozeného dieťaťa a vyhľadávanie občanov vhodných pre výkon náhradnej rodinnej starostlivosti a profesionálnych rodičov. Existuje tu priestor pre spoluprácu formou spoločných propagačných programov. Ako jedným z nich možno uviesť spoluprácu Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny v Spišskej Novej Vsi, Detského domova Mlynky- Biele Vody a firmy Embraco Slovakia so sídlom v Spišskej Novej Vsi.

Počet maloletých detí s poruchami správania je približne v rovnakých číslach až mierne poklesol, no narástol počet mladistvých osôb. Ide vlastne mnohokrát o evidenciu tých istých detí, ktoré však medzičasom prekonalí vekovú hranicu 14 rokov.

Medzi deťmi a mládežou vzrastá požívanie prchavých látok. Tento problém je akútny, nakoľko aj pod vplyvom prchavých látok sa deti dopúšťajú protiprávneho konania a sociálno-patologických javov.

Nárast mladistvých osôb ovplyvňuje naďalej aj účinnosť Trestného zákona, ktorým bola znížená veková hranica trestnej zodpovednosti z 15 na 14 rokov a opakované páchanie najmä majetkovej trestnej činnosti. Súdne spory vo veciach mladistvých sú ovplyvňované aj možnosťou ich urovnávania prostredníctvom mediácie.

Samostatným problémom je záškoláctvo školopovinných detí, ktoré sa v čase výchovno-vyučovacieho procesu zdržiavajú vo voľnom prostredí a okrem iného aj v rôznych reštauračných zariadeniach. Celkove v oblasti porúch správania by boli potrebné spoločné programy zamerané na primárnu prevenciu, voľnočasové aktivity a podujatia a pod.

Pri problémoch s rodinami s využitím krízovej intervencie je nápomocné Krízové stredisko Alžbetka, ktoré tvorí záchytnú sieť a ktoré ambulatnou formou pracuje s úzkou skupinou detí. Toto však nerieši prvotnú príčinu problémov detí a rodiny a je nepostačujúce pre takýto typ práce. Činnosť začínajú rozvíjať aj iné neštátne subjekty v pôsobnosti okresu.

V záujme riešenia danej situácie na tomto úseku je nevyhnutná intenzívna práca v prirodzenom rodinnom prostredí a v otvorenom prostredí, to znamená pôsobenie na rodičov, deti, osvetová činnosť, rozvoj záujmových aktivít priamo v teréne, s aktívnym využitím komunitných pracovníkov a dobrovoľných aktivistov z komunity, cirkevných aktivít a misijnej práce. Ďalej je potrebná popri práci škôl rozšírená výchova k manželstvu a rodičovstvu, rozvoj rodičovských zručností a zodpovednosti pri výchove detí, učiť starostlivosti o deti a rodinu od najelementárnejších vecí a to aj priamo v teréne. Taktiež je tu priestor pre efektívnejšiu vzájomnú komunikáciu a spoluprácu pri riešení uvedených problémov.

3.4 Financovanie sociálnej pomoci a sociálnych služieb

Financovanie sociálnej pomoci a sociálnych služieb sa zabezpečuje zo štátneho rozpočtu, rozpočtu samosprávneho kraja, rozpočtu obce a z úhrad za poskytované sociálne služby od občanov, prípadne z darov a iných zdrojov. Mesto financuje všetky náklady spojené s prevádzkou zariadení sociálnych služieb v jeho zriaďovateľskej pôsobnosti.

Mesto prispieva na činnosť viacerých subjektov poskytujúcich sociálne služby z rozpočtu mesta – kapitoly oddelenia sociálnych vecí. Prostredníctvom dotačného fondu poskytuje dotácie PO a FO na území mesta podľa VzN č. 1/2007 na podporu jednorázových podujatí, resp. aktivít.

Tab .č.7: Financovanie sociálnych služieb a sociálnej pomoci prostredníctvom rozpočtu mesta

	2006 v tis. Sk	Eur	2007 v tis.Sk	Eur	2008 v tis. Sk	Eur
Kluby dôchodcov	264	8 763	198	6 572	269	8 929
Príspevky pre organizácie III.sektoru	170	5 643	205	6 805	250	8 298
Príspevky pre SKCH – sociálne služby	470	15 601	470	15 601	240	7 967
Sociálno – právna ochrana detí	0	0	0	0	135	4 481
Jednorázové dávky v hmotnej núdzi	109	3 618	118	3 917	137	4 548
Eurobalíčky	0	0	0	0	1 345	44 646
Darcovia krvi	26	863	46	1 527	47	1 560
Bežné transfery – pohreby	20	664	19	631	7	232
Dom humanity	998	33 127	1 384	45 940	1 119	37 144
Komunitná sociálna práca	644	21 377	785	26 057	781	25 924
Opatrovateľská služba – iný subjekt	0	0	1 000	33 194	300	9 958
Opatrovateľská služba MsÚ	3 409	113 158	1 689	56 065	0	0
Domov dôchodcov celkom	45 881	1 522 970	48 440	1 607 913	59 564	1 977 163
- z toho opatrovateľská služba	0	0	2 292	76 080	8 329	276 472
CELKOM:	51 991	1 725 785	54 354	1 771 028	64 154	2 129 523
- z toho: vlastné zdroje	19 162	636 062	19 359	642 601	22858	758 747
- dotácia zo štátneho rozpočtu	32 829	1 089 723	35 004	1 161 920	41 296	1 370 776

Najvýznamnejšiu časť financovania sociálnych zariadení a sociálnej pomoci mesta tvorí každoročne dotácia zo štátneho rozpočtu z kapitoly všeobecná pokladničná správa pre prevádzku Domova dôchodcov. Výšku dotácie pre Domov dôchodcov navrhuje a poskytuje MF SR v zmysle limitov schválených štátnom rozpočte na príslušný rozpočtový rok.

Pre nasledujúce obdobia navrhujeme zachovanie financovania prevádzky zariadení v zriaďovateľskej pôsobnosti mesta a u nových aktivít riešiť financovanie nákladov v procese realizácie, pretože budú vyžadovať finančné prostriedky investičného a prevádzkového charakteru. Preto je nutné využívať viaczdrojové financovanie s možnosťou získavania prostriedkov z vonkajších zdrojov.

4.Plán rozvoja sociálnych služieb a sociálnej pomoci v meste

4.1 Analýza problémov a príležitostí v sociálnej oblasti

4.1.1 SWOT analýza

SWOT analýza je analýza vonkajšieho a vnútorného prostredia analyzovanej – sociálnej oblasti. SWOT analýza sa zaoberá súčasnou, ale zároveň aj budúcou sociálnou situáciou a vytvára zrozumiteľný prehľad silných a slabých stránok vnútorného prostredia sociálnej oblasti v meste (na území mesta), a príležitostí a ohrození prichádzajúcich z vonkajšieho prostredia (politika, podnety, problémy regiónu, štátu, Európy) v danej oblasti.

SILNÉ STRÁNKY <i>„Budujme na silných stránkach“</i>	SLABÉ STRÁNKY <i>„Prekonajme a odstráňme slabé stránky“</i>
<ul style="list-style-type: none"> - dostatok potenciálnych priestorov pre poskytovanie sociálnych služieb - dobrá sieť sociálnych služieb s potenciálom ďalšieho rozvoja - silný odborný potenciál pre poskytovanie sociálnych služieb - skúsenosti a dobré fungovanie opatrovateľskej služby - spolupráca sociálnej siete s agentúrou domácej ošetrovateľskej starostlivosti - fungujúci mechanizmus poskytovania pomoci pri predchádzaní krízových situácií a pri ich riešení - fungujúci mechanizmus prevencie ohrozovania alebo porušovania práv dieťaťa - poskytovanie právneho a sociálneho poradenstva - skúsenosti s komunitnej, terénnej sociálnej práce s rómskym obyvateľstvom - dostatok kapacít v zariadeniach pre potreby obyvateľov mesta - prvé skúsenosti s prípravou projektov v sociálnej oblasti - výkon terénnej sociálnej práce 	<ul style="list-style-type: none"> - nedostatočná výchova a osвета - nedostatočná informovanosť - nezabezpečená bezbariérovosť (technická) pre občanov s obmedzeným pohybom - chýbajúce legislatívne možnosti úhrady zdravotných výkonov v zariadeniach sociálnej starostlivosti - nedostatočná kapacita pre starých a chorých ľudí - chýba starostlivosť o umierajúcich, chýba Hospic - nedostatočná spolupráca subjektov pôsobiacich v sociálnej oblasti na území mesta - nie dostatočná kvalita poskytovateľov opatrovateľských služieb - chýba prepravná služba pre zdravotne postihnutých - chýbajú zariadenia rodinného typu - málo príležitostí pre rozvoj detí so sociálno-patologického a málo podnetného prostredia - nevhodné využívanie voľnočasových kapacít pre deti a mládež - absencia centra krízovej prevencie s nepretržitou prevádzkou linky dôvery - chýbajúca záchytná stanica pre ľudí pod vplyvom alkoholu a omamných látok - chýba komunitné centrum a priestor pre komunitnú prácu - málo pracovných príležitostí pre zdravotne postihnutých občanov - dlhodobá nezamestnanosť obyvateľia - nárast alkoholizmu a užívania drog medzi deťmi a mládežou - nevyhovujúci technický stav niektorých sociálnych zariadení - vysoký podiel sociálne odkázaných osôb a ich nízka vzdelanostná úroveň
PRÍLEŽITOSTI <i>„Využime príležitosti“</i>	OHROZENIA <i>„Predchádzajme ohrozeniam“</i>
<ul style="list-style-type: none"> - vykonávanie opatrení sociálnoprávnej ochrane detí 	<ul style="list-style-type: none"> - nárast počtu neúplných rodín

<p>a sociálnej kurately preventívnou formou</p> <ul style="list-style-type: none"> - existujúce sociálne služby v regióne - trend výstavby a zriaďovania nízkokapacitných zariadení - trend znižovania potrieb pobytových zariadení a posilňovanie terénnych opatrovateľských služieb - trend posilňovania rodiny k plneniu jej základných funkcií - podpora legislatívy - ciele partnerstvá a spolupráca - združovanie kapacít a zdrojov - externé finančné zdroje, zdroje EÚ zdrojov 	<ul style="list-style-type: none"> - nárast rozvodovosti - migrácia za prácou do zahraničia - starnutie populácie mesta, čo znamená tlak na rozvoj sociálnych služieb - nedostatok finančných zdrojov - zvyšujúci sa trend rastu cien za sociálne služby a tým zvyšovanie ich nedostupnosti - zvyšujúci sa počet občanov trvalo odkázaných na sociálnu pomoc a sociálne služby - nevyhovujúce podmienky pre zdravý rast a vývin detí v ich prirodzenom prostredí
--	---

4.1.2 Identifikácia hlavných problémov a priorít

Zo záverov Profilu mesta v oblasti sociálnych služieb a sociálnej pomoci a zo SWOT analýzy vyplývajú 2 hlavné problémy, a z nich vyplývajúce **2 hlavné priority**, ktoré je potrebné v oblasti sociálnych služieb a sociálnej pomoci v meste v plánovanom období riešiť, a to:

1. Nízka dostupnosť až absencia niektorých požadovaných a potrebných sociálnych služieb a sociálnej pomoci

ktorého **hlavnými príčinami** sú:

- chýbajú kapacity pre starých a chorých
- absencia prepravnej služby
- chýba denný stacionár pre seniorov
- chýba centrum krízovej prevencie s nepretržitou prevádzkou Linky dôvery
- absencia záchytnej stanice

2. Nedostatočne využitý potenciál pre skvalitňovanie poskytovania sociálnych služieb a sociálnej pomoci

ktorého **hlavnými príčinami** sú:

- nedostatočne využívané možnosti celoživotného vzdelávania poskytovateľov sociálnych služieb
- nedostatočné využívanie voľnočasových aktivít pre rozvoj detí a mládeže so sociálno-patologického prostredia
- nezabezpečenie bezbariérovosti verejne prístupných objektov
- nie je vytvorená platforma komunikácie a spolupráce subjektov pôsobiacich v sociálnej oblasti
- nízka informovanosť širokej verejnosti a nedostatočná osвета o možnostiach a podmienkach poskytovania sociálnych služieb a sociálnej pomoci
- nízka intenzita prevencie a poradenstva (rozšírenie služby, aktívne vyhľadávanie poskytovania služby)

4.2 Ciele a aktivity rozvoja sociálnych služieb a sociálnej pomoci v meste

Navrhované ciele reagujú na riešenie priorít a nadväzujú resp. prispievajú k riešeniam problémov v oblasti sociálnej na úrovni regiónu vo väzbe na ciele Koncepcie rozvoja sociálnych služieb v KSK, ako aj na úrovni Slovenska a EÚ.

Aj keď sú prednostne zamerané na uspokojovanie potrieb občanov nášho mesta, ich realizácia bude mať pozitívny dopad na obyvateľov širšieho regiónu, najmä Spiša.

Koncepcia obsahuje 2 **hlavné ciele**, vyplývajúce z hlavných priorít :

■ **Zvýšiť dostupnosť vybraných sociálnych služieb a sociálnej pomoci**

zameraný na doplnenie chýbajúcich resp. nedostatkových služieb /napr. pre seniorov/ či už vznikom/vybudovaním nových zariadení alebo rekonštrukciou a rozšírením činností a služieb existujúcich subjektov.

Zvýšenie dostupnosti sociálnych služieb nie je svojim charakterom len kapacitným cieľom (zvyšujúci a vytvárajúci kapacitu), ale prináša aj kvalitatívne hodnoty smerujúce k zlepšovaniu/skvalitňovaniu prostredia, v ktorom sú sociálne služby a sociálna pomoc poskytované.

Hlavné aktivity na splnenie cieľa 1:

- **Zriadenie „Seniorcentra“ – poskytovanie komplexnej starostlivosti o seniorov vrátane denného stacionára v budove ZOS-ky na Slovenskej ulici**
- **Zriadenie prepravnej služby, ako ďalšiu službu poskytovanú Domovom dôchodcov**
- **Rekonštrukcia a modernizácia domova dôchodcov s možnosťou poskytovania služieb denného stacionára**
- **Zriadenie Klubu zdravotne postihnutých v priestoroch CVČ Adam na Levočskej ulici**

■ **Skvalitniť poskytovanie sociálnych služieb a sociálnej pomoci**

Tento cieľ pomáha k skvalitneniu v súčasnosti poskytovaných služieb, resp. k skvalitneniu života poberateľov týchto služieb.

Hlavné aktivity na splnenie cieľa 2:

- **Podpora centra krízovej prevencie s cieľom nepretržitej prevádzky Linky dôvery**
- **Zavedenie nízkopodlažných autobusov do mestskej verejnej dopravy**

- **Podpora zriaďovania a činnosti chránených dielní pre zdravotne postihnutých občanov**
- **Analýza vzdelávacích potrieb, príprava a realizácia Programu celoživotného vzdelávania zamestnancov v sociálnych službách**
- **Príprava a realizácia projektu terénnej a komunitnej sociálnej práce**
- **Realizácia komunitných aktivít na podporu marginalizovanej, najmä rómskej komunity v spolupráci a s využitím priestorov mesta, škôl, mimovládnych organizácií, inštitúcií, subjektov kultúry a športu**

Realizácia cieľov 1 a 2 v úzkej previazanosti je predpokladom dosiahnutia synergie a pozitívnej zmeny v rozvoji mesta v oblasti sociálnej, predpokladom dosiahnutia lepšej kvality života občanov odkázaných na sociálnu pomoc a využívanie sociálnych služieb v meste aj v širšom regióne.

Hlavné aktivity z hľadiska potrieb cieľových skupín možno priradiť:

Sociálne služby pre seniorov

- Seniorcentrum na Slovenskej ulici
- Rekonštrukcia Domova dôchodcov Brezová ulica

Sociálne služby pre zdravotne postihnutých občanov

- Zriadenie Klubu zdravotne postihnutých občanov
- Nákup nízkopodlažných autobusov MVD
- Podpora zriaďovania a činnosti chránených dielní
- Prepravná služba

Sociálne služby pre občanov v ťažkých životných situáciách, najmä marginalizovanej rómskej komunity

- Realizácia komunitných aktivít na podporu marginalizovanej rómskej komunity v spolupráci a s využitím priestorov mesta, škôl, mimovládnych organizácií, inštitúcií, subjektov kultúry a športu

Sociálnoprávna ochrana a sociálna kuratela

- Centrum krízovej prevencie vrátane nepretržitej prevádzky Linky dôvery

Všetky cieľové skupiny

- Terénna sociálna práca
- Vzdelávací program

Aktivity komunitného plánu sú ďalej spracované vo vecnom, časovom a finančnom vyjadrení v prílohe č. 2 komunitného plánu a po jeho schválení budú rozpracované do podrobného akčného plánu mesta ako súčasť PHSR mesta Spišská Nová Ves.

4.3 Súlad Komunitného plánu mesta s národnými prioritami rozvoja sociálnych služieb a s horizontálnou prioritou NSRR - rómska marginalizovaná komunita

A. Cieľ národných priorít rozvoja sociálnych služieb sú definované nasledovne:

„ Zabezpečenie práva občanov na sociálne služby, zvýšenie kvality a dostupnosti sociálnych služieb s dôrazom na rozvoj nedostatkových sociálnych služieb alebo na rozvoj sociálnych služieb, ktoré v jednotlivých samosprávnych krajoch a obciach úplne chýbajú. „

Hlavné 2 ciele mesta definované v Komunitnom pláne na roky 2008 – 2013 sú plne kompatibilné a v úplnej zhode (a boli na úrovni mesta identifikované už o rok skôr) s vyššie uvedeným cieľom na národnej úrovni z júna 2009, ktorý je rovnako v princípe zameraný na *a) zvýšenie kvality a b) dostupnosti služieb.*

Priority rozvoja sociálnych služieb napĺňajúce cieľ na národnej úrovni sú:

- 1) Podpora zotrvania klienta v prirodzenom prostredí rozvojom terénnych sociálnych služieb
- 2) Rozvoj ambulantných sociálnych služieb a pobytových sociálnych služieb v zariadení s týždenným pobytom
- 3) Zvýšenie kvality a humanizácia poskytovaných sociálnych služieb prostredníctvom rekonštrukcie, rozširovania, modernizácie a budovania zariadení sociálnych služieb
- 4) Vzdelávanie zamestnancov v oblasti sociálnych služieb

V Komunitnom pláne mesta Spišská Nová Ves sa Národné priority rozvoja sociálnych služieb MPSVaR SR premietajú do jeho konkrétnych navrhovaných aktivít zameraných na splnenie zadefinovaných cieľov (vid'. kapitola 4.2), ktoré sú významným príspevkom aktivít lokálnej úrovne k prioritám na národnej úrovni a to nasledovne:

1. Aktivity Mesta na podporu zotrvania klienta v prirodzenom prostredí rozvojom terénnych sociálnych služieb:
 - *Zriadenie prepravnej služby, ako ďalšiu službu poskytovanú Domovom dôchodcov v priestoroch CVČ Adam na Levočskej ulici*
 - *Príprava a realizácia projektu terénnej a komunitnej sociálnej práce*
 - *Realizácia komunitných aktivít na podporu marginalizovanej, najmä rómskej komunity v spolupráci a s využitím priestorov mesta, škôl, mimovládnych organizácií, inštitúcií, subjektov kultúry a športu*
 - *Podpora centra krízovej prevencie s cieľom nepretržitej prevádzky Linky dôvery*
2. Aktivity Mesta prispievajúce k rozvoju ambulantných sociálnych služieb a pobytových sociálnych služieb v zariadení s týždenným pobytom:
 - *Zriadenie Klubu zdravotne postihnutých*
 - *Podpora zriaďovania a činnosti chránených dielní pre zdravotne postihnutých občanov*
 - *Zriadenie „Seniorcentra“ – poskytovanie komplexnej starostlivosti o seniorov vrátane denného stacionára v budove ZOS-ky na Slovenskej ulici*

3. Aktivity Mesta zamerané na lokálnej úrovni na zvýšenie kvality a humanizácia poskytovaných sociálnych služieb prostredníctvom rekonštrukcie, rozširovania, modernizácie a budovania zariadení sociálnych služieb:

- *Rekonštrukcia a modernizácia domova dôchodcov s možnosťou poskytovania služieb denného stacionára*
- *Zavedenie nízkopodlažných autobusov do mestskej verejnej dopravy*

4. Aktivity Mesta zvyšujúce vzdelávanie zamestnancov v oblasti sociálnych služieb:

- *Analýza vzdelávacích potrieb, príprava a realizácia Programu celoživotného vzdelávania zamestnancov v sociálnych službách*

Komunitný plán Mesta Spišská Nová Ves sa špecificky venuje i napĺňaniu jednej zo 4 horizontálnych priorít Národného strategického referenčného rámca 2007-2013, ktorou je horizontálna priorita marginalizovaná rómska komunita.

Cieľom horizontálnej priority marginalizovaných rómskych komunít je:

Zvýšenie zamestnanosti a vzdelanostnej úrovne príslušníkov marginalizovaných rómskych komunít a zlepšenie ich životných podmienok.

Podpora marginalizovaných rómskych komunít je zameraná na 4 prioritné oblasti:

- Vzdelávanie
- Zdravie
- Zamestnanosť
- Bývanie

Všetky prioritné oblasti na podporu marginalizovaných rómskych komunít sa premietli i do prioritných oblastí a cieľov v súčasnosti pripravovaného strategického dokumentu mesta - Lokálnej stratégie komplexného prístupu (ďalej len LSKP) v zmysle Výzvy Úradu Vlády SR pre spracovanie Lokálnej stratégie komplexného prístupu riešenia rómskej problematiky.

Napĺňanie cieľov horizontálnej priority marginalizovaných rómskych komunít na lokálnej úrovni mesto dosiahne realizáciou aktivít cieľa 2 komunitného plánu, a to realizáciou:

- **Príprava a realizáciou projektu terénnej a komunitnej sociálnej práce (projekt SOVA – Prevenciou SOciálneho Vylúčenia Aktívne)**
- **Realizácia komunitných aktivít na podporu marginalizovanej rómskej komunity v spolupráci a s využitím priestorov mesta, škôl, mimovládnych organizácií, inštitúcií, subjektov kultúry a športu**

5. Záver

V úvodných častiach tohto materiálu a v zámere vypracovania Komunitného plánu sociálnych služieb v meste Spišská Nová Ves sme uviedli a následne pri tvorbe dokumentu akceptovali, vymedzený rámec pre zlepšovanie sociálnych služieb a sociálnej politiky v meste a to najmä:

- *zlepšenie a rozvoj sociálnej infraštruktúry*
- *rozvoj ľudských zdrojov s cieľom zlepšenia kvality služieb*
- *predchádzanie sociálnemu vylúčeniu zo spoločnosti a zmiernenia jeho negatívnych dôsledkov*

Už prípravou Koncepcie rozvoja sociálnych služieb za účasti poskytovateľov sociálnych služieb a sociálnej pomoci v meste bola iniciovaná nová komunikačná platforma a začatý dialóg zainteresovaných subjektov, ktorých ambíciou je koordinácia, príprava a realizácia spoločných projektov v blízkej budúcnosti.

Aktualizáciou koncepcie rozvoja sociálnych služieb a jej predpísanou úpravou v zmysle zákona č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách sme vypracovali komunitný plán, ktorý svojim charakterom je dokumentom rámcovým pre rozvojové činnosti subjektov poskytujúcich sociálne služby na území mesta a jeho úspešná realizácia závisí od dobrej vzájomnej komunikácie. Preto je dokument otvorený pre nové podnety a príležitosti, dokument podliehajúci monitoringu, aktualizácii.

Prijatím a schválením Mesto Spišská Nová Ves získava nástroj na participatívne a transparentné usmerňovanie rozvoja sociálnych služieb a sociálnej pomoci, na dobudovanie kvalitnej, pre všetky cieľové skupiny dostupnej a dostatočnej siete sociálnych služieb nie len pre svojich obyvateľov, ale pre obyvateľov širšieho okolia a regiónu, pretože naše mesto je definované ako inovačný pól rastu regiónu NUTS III s potenciálom podpory rozvoja väčšieho regiónu.

ZOZNAM SOCIÁLNYCH SLUŽIEB V OKRESE SPIŠSKÁ NOVÁ VES A GELNICA

Názov zariadenia	Cieľová skupina	Typ zariadenia	Zriad'ovateľ	Kapacita	Forma	Adresa	Telefónne číslo	e-mail
Detský domov	deti a rodičia	detský domov	štát	55	celoročne	Mlynky	4493204	slolardd@mail.t-com.sk
Spišská katolícka charita - Dom Charitas sv. Jozefa	deti a rodičia	domov pre osamelých rodičov	mimovládna organizácia	14	prechodne	Wolkerova 41, 052 01 Spišská Nová Ves	053/ 442 83 66	caritas@nectra.sk
Alžbetka n.o.	deti a rodičia	krízové stredisko	mimovládna organizácia	15	denne, prechodne	Školská 4, 052 01 Spišská Nová Ves	053/ 442 44 35 0903 90 06 86 0911 22 05 35	alzbetka_no@pobox.sk
Zariadenie pestúnskej starostlivosti	deti a rodičia	zariadenie pestúnskej starostlivosti	Košický samosprávny kraj	3	celoročne	Čsl. Armády 6, 052 01 Spišská Nová Ves	053/446 39 09	
Spišská katolícka charita - Dom Charitas sv. Damiána	krízová intervencia	útulok	mimovládna organizácia	1	prechodne	Požiarňická 973/49, 053 61 Spišské Vlchy	053/ 448 52 37	caritas@nectra.sk
Mesto Spišská Nová Ves - Dom Humanity Nádej	krízová intervencia	útulok	mimovládna organizácia	15	prechodne	Tehelná 27, 052 01 Spišská Nová Ves	053/ 446 698 21	v_mikolajova@mestosnv.sk
Mesto Spišská Nová Ves	seniori	domov dôchodcov	mesto	170	celoročne	Brezová 32, 052 01 Spišská Nová Ves	053/ 446 12 59	domovdochodcov@ddsnv.sk
Spišská katolícka charita - Dom Charitas sv. Jozefa	seniori	domov dôchodcov	mimovládna organizácia	1	celoročne	Wolkerova 41, 052 01 Spišská Nová Ves	053/ 442 83 66 0903 61 68 04	caritas@nectra.sk
Soc. zariadenie Katarína, n.o.	seniori	domov dôchodcov	mimovládna organizácia	17	celoročne	Hviezdoslavova 50, 052 01 Spišská Nová Ves	053/ 442 87 05	szkatarina@stonline.sk
Mesto Spišská Nová Ves	seniori	zariadenie opatrovateľskej služby	mesto	20	prechodne	Slovenská 30, 052 01 Spišská Nová Ves	053/ 446 35 94	domovdochodcov@ddsnv.sk
BETEZDA n.o.	seniori	zariadenie opatrovateľskej služby	mimovládna organizácia	5	denne	Letná 35, 052 01 Spišská Nová Ves	053/ 446 51 25	betezda@ecavsnv.sk
Obec Bystrany	spoločné pre všetky cieľové skupiny	práčovňa	obec		ambulantne	Bystrany 52, 053 62	053 / 449 53 38 449 51 98	bystrany@post.sk

Spišská katolícka charita	spoločné pre všetky cieľové skupiny	prepravná služba	mimovládna organizácia		ambulantne	Spišské Vlchy	4424500	peter.malucky@caritas.sk
Hum. Spoločnosť Prijatie	spoločné pre všetky cieľové skupiny	sociálne poradenstvo	mimovládna organizácia		ambulantne	Šafárikové nám. 3, 052 01 Spišská Nová Ves	053/ 442 2279 444 08 88 0904 22 51 81	hsp@post.sk
Alžbetka n.o.	spoločné pre všetky cieľové skupiny	sociálne poradenstvo	mimovládna organizácia		ambulantne	Školská 4, 052 01 Spišská Nová Ves	053/ 442 44 35 0903 90 06 86 0911 22 05 35	alzbetka_no@pobox.sk
Spišská katolícka charita	spoločné pre všetky cieľové skupiny	sociálne poradenstvo	mimovládna organizácia		ambulantne	053 61 Spišské Vlchy	053/ 448 52 37	peter.malucky@caritas.sk
Spišská katolícka charita - Dom Charitas sv. Damiána	zdravotne postihnutí občania	domov sociálnych služieb	mimovládna organizácia	4	celoročne	Požiarnicka 973/49, 053 61 Spišské Vlchy	053/ 448 52 37	caritas@nectra.sk
Združenie na pomoc ľuďom s mentálnym postihom	zdravotne postihnutí občania	domov sociálnych služieb	mimovládna organizácia	22	denne, týždenne, celoročne	Chrapčiakova 13, 052 01 Spišská Nová Ves	053/ 441 34 08	info@zmpnasdom.sk
SocialTrans n.o.	zdravotne postihnutí občania	domov sociálnych služieb	mimovládna organizácia	20	celoročne	Jarná 23, 053 61 Spišské Vlchy	053/ 429 88 65 429 88 67 0903 60 82 45	direktor@sociatrans.sk
Spišská katolícka charita - Dom Charitas sv. Jozefa	zdravotne postihnutí občania	domov sociálnych služieb	mimovládna organizácia	41	denne, týždenne, celoročne	Wolkerová 41, 052 01 Spišská Nová Ves	053/ 442 83 66	caritas@nectra.sk
Domovina n.o.	zdravotne postihnutí občania	domov sociálnych služieb	mimovládna organizácia	112	celoročne	časť Hodkovce, 053 61 Žehra	053/ 449 52 32 449 58 21 0905 66 07 23	domovina@stonline.sk
PROAUTISTA n.o.	zdravotne postihnutí občania	rehabilitačné stredisko	mimovládna organizácia	6	ambulantne	Hutnícka 18, 052 01 Spišská Nová Ves	0903 63 64 84	jakubcova@elsro.sk
Spišská katolícka charita - Dom Charitas sv. Damiána	zdravotne postihnutí občania	zariadenie chráneného bývania	mimovládna organizácia	6	celoročne	Požiarnicka 973/49, 053 61 Spišské Vlchy	053/ 448 52 37	caritas@nectra.sk
SocialTrans n.o.	zdravotne postihnutí občania	zariadenie chráneného bývania	mimovládna organizácia	10	celoročne	Jarná 23, 053 61 Spišské Vlchy	053/ 429 88 65 429 88 67 0903 60 82 45	direktor@sociatrans.sk
Detský domov	deti a rodičia	detský domov	štát	55	celoročne	Žakarovce 340,	4822748	dedzakarovce@stonline.sk
Domov dôchodcov n.o. Nálepko	seniori	domov dôchodcov	mimovládna organizácia	56	celoročne	Letná, 053 33 Nálepko	053/ 449 42 30	ddnalepkovo@stonline.sk

Diecézna charita	spoločné pre všetky cieľové skupiny	organizovanie spoločného stravovania	mimovládna organizácia		ambulantne	Gelnica		
Diecézna charita	spoločné pre všetky cieľové skupiny	organizovanie spoločného stravovania	mimovládna organizácia		ambulantne	Švedlár		
Obec Kluknava	spoločné pre všetky cieľové skupiny	organizovanie spoločného stravovania	obec		ambulantne	Kluknava	4299534	obec@kluknava.sk
Obec Smolnícka Huta	spoločné pre všetky cieľové skupiny	organizovanie spoločného stravovania	obec		ambulantne	Smolnícka Huta	4887704	obecsmolhuta@trixnet.sk
Domov sociálnych služieb	zdravotne postihnutí občania	domov sociálnych služieb	Košický samosprávny kraj	130	denne, týždenne, celoročne	Breziny 264, 055 62 Prakovce	053/ 487 44 17 487 49 90	dss.prakovce@stonline.sk

Akčný plán na roky 2009 - 2013

Cieľ 1: Zvýšenie dostupnosti vybraných sociálnych služieb					
P.č.	Aktivita	Typ aktivity	Plánovaný rozpočet/Eur	Zdroje financovania	Termín realizácie
1.	Seniorcentrum - komplexná starostlivosť o seniorov	rekonštrukcia budovy ul. Slovenská	15 mil. 497 909 Eur	EU, ŠR, mesto	2009 - 2010
2.	Prepravná služba	zakúpenie auta pre Domov dôchodcov	1 mil. 33 194 Eur	ŠR, mesto	2009
3.	Rekonštrukcia Domova dôchodcov	zateplenie budovy ul. Brezová 32 výmena interiérov	5 mil. 165 970 Eur	ŠR, mesto	2010
4.	Zriadenie Klubu zdravotne postihnutých	projektový zámer zdužení zdravotne postihnutých občanov	0,1 mil. 3 319 Eur	mesto	2009
Cieľ 2: Skvalitnenie poskytovania sociálnych služieb a sociálnej pomoci					
P.č.	Aktivita	Typ aktivity	Plánovaný rozpočet	Zdroje financovania	Termín realizácie
1.	Centrum krízovej prevencie nepretržitá prevádzka Linky dôvery	sociálna prevencia	0,2 mil. 6 639 Eur	ŠR, VUC, mesto, súkromné zdroje	2009 - 2010
2.	Nákup nízkopodlažných autobusov MVD autobusov MVD	dostupnosť služby	38 mil. 1 261 369 Eur	mesto, súkromné zdroje	2009 - 2010
3.	Chránené dielne	dostupnosť služby	0,3 mil. 9 958 Eur	ŠR, mesto, súkromné zdroje	2009 - 2012
4.	Príprava a realizácia vzdelávacieho programu	príprava ľudských zdrojov	5 mil. 165 970 Eur	EÚ, mesto	2009 - 2012
5.	Terénna sociálna práca	vyhľadávacia činnosť, poradenstvo, prevencia	4,5 mil. 149 373 Eur	EÚ, mesto	2008 – 2010
6.	Realizácia komunitných aktivít	prierezová aktivita	3 mil. 99 582 Eur	EÚ, mesto	2009 -2013